

4. Ващенко Г. Основні проблеми педагогіки майбутнього / Г.Ващенко // Педагогіка толерантності. – 1998. – № 2. – С 86-93.
5. Ващенко Г. Основні умови розумового виховання української молоді /Г.Ващенко// Праці з педагогіки та психології. – К. : “Школяр” – “Фада” ЛТД, 2000. – С.115-140.
6. Ващенко Г. Свобода людини як філософічно-педагогічна і політична проблема /Г.Ващенко// Праці з педагогіки та психології. – К. : “Школяр” – “Фада” ЛТД, 2000. – С.326-361.
7. Вишневецький О. Педагогічні етюди. Аналітичні матеріали, концепції, публіцистика, інтерв'ю / Омелян Вишневецький. – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ ім. І.Франка, 2007. – 208 с.
8. Довбня В. Соматичність буття / В.Довбня // Філософія освіти 1-2 (9)/2010. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua>.
9. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: навч. посібник /А.І.Кузьмінський. – К. : Знання, 2005. – 486 с.
10. Сисоєва С.О. Основи педагогічної творчості: підручник / С.О.Сисоєва. – К. : Мілені, 2006. – 344 с.

Анотація

У статті розглядається проблема національного виховання української молоді, а саме погляди видатного педагога Г.Ващенка на роль і місце тіловиховання у структурі виховного ідеалу.

Аннотация

В статье рассматривается проблема национального воспитания украинской молодёжи, а именно взгляды выдающегося педагога Г.Ващенко на роль и значение теловоспитания в структуре воспитательного идеала.

Summary

The article deals with the problem of national education of Ukrainian young people, based on the views of the famous teacher H.Vaschenko on the role and place of the body training in structure of educational ideal.

Ключові слова: тіловиховання, фізичне виховання, воля, характер, виховний ідеал.

Ключевые слова: теловоспитание, физическое воспитание, воля, характер, воспитательный идеал.

Key words: body training, physical education, volition, nature, educational ideal.

Подано до редакції 14.10.13.

Рекомендовано до друку канд.пед.наук, доц.Кобилянською Л.І.

УДК 378-054.62: 378.1.014.3

© 2013

Гуменюк В.В.

ПЕДАГОГІЧНИЙ РАКУРС СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ “ІНОЗЕМНІ СТУДЕНТИ” – “МІЖНАРОДНІ СТУДЕНТИ”

Постановка проблеми у загальному вигляді... Повноправний вихід української вищої школи у світовий освітній простір ставить перед науковцями і практиками низку принципово важливих завдань, серед яких питання надання освітніх послуг на експорт. Традиції навчання іноземних студентів у розвинених країнах Європи протягом останніх двадцяти років були підкріплені тим, що у показники, за якими визначається міжнародний рейтинг університету введено критерій кількості іноземних (міжнародних) студентів, які у ньому навчаються. Так, дані Світового університетського рейтингу (World University Rankings) отримують шляхом аналізу 13 показників, що групуються у 5 категорій. Рейтинг встановлюється за наступним розподілом: 30% рейтингу отримує категорія “Викладання: навчальне середовище” (Teaching: the learning environment), 30 – “Науковий пошук: об’єм, вклад, репутація” (Research: volume, income and reputation), 30 – “Цитування: вплив на наукові розробки” (Citations: research influence) (показники дещо зменшились, у рейтингу 2010-11 років ця категорія мала 32,5%); 7,5 – “Міжнародний імідж: професійний склад, студенти і розробки” (International outlook: staff, students and research), вага якої в останні роки зросла на 2,5%; 2,5% – “Вплив на промисловість: інновації” (Industry income: innovation).

В останні роки значно активізувалася зовнішня державна а також внутрішня університетська політика залучення українських студентів у вищі навчальні заклади Польщі, Росії, Чехії, Румунії та ін.

Вища освіта в Україні вже більше шістдесят років зберігає свою привабливість для студентів, що є громадянами інших країн. Серед них – представники країн Азії, Африки, країн колишніх республік СРСР, і меншою мірою, але присутні, представники європейських країн та Північної Америки, особи без громадянства. Сучасні реалії входження України у Болонський процес із його засадою мобільності та налагодження міжвузівських програм обміну студентів включає у сферу діяльності вищої школи України значну частину студентів, які орієнтовані на нетривале користування її освітніми послугами – перебування у країні і навчання протягом одного навчального року, семестру, кількох місяців.

Організація навчання для іноземних громадян та осіб без громадянства потребує узгодження значної кількості юридичних і соціальних, а також організаційних і методичних проблем. Вже на початковому етапі здобуття іноземцями вищої освіти пов’язане із вагомою низкою завдань цільового та організаційного характеру – починаючи від орієнтації на світовому ринку освітніх послуг, вибору країни навчання, узгодження своїх бачень і запропонованих пропозицій щодо форми, змісту, терміну та оплати навчання, вибір країни та легалізації перебування в Україні, отримання права на трудову діяльність у вільний час, вирішення питань проживання, харчування, медичного обслуговування, тощо.

Окремою позицією стоять питання соціокультурної адаптації, наявності чи відсутності досвіду полікультурного діалогу у самого студента та соціально-педагогічного середовища, яке його приймає.

Частина із перелічених завдань вирішується значно простіше тими іноземними студентами, що володіють однією із трьох мов якими забезпечується викладання у ВНЗ України (українською, російською, англійською), або ж є вихідцями із країн СНГ.

Вважаємо, що вагомою теоретичною проблемою організації навчання для громадян інших країн в Україні є питання термінологічної конкретизації, а саме чіткого окреслення особливостей вживання у педагогічних джерелах та документах вищих навчальних закладів понять, що відображають нормативно-правові характеристики явищ “іноземні студенти” та “міжнародні студенти”.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв’язання даної проблеми...

Питання реорганізації освітніх послуг для іноземних студентів в Україні безпідставно залишається поза детальною увагою науковців. Дисертаційні дослідження загальних історико-теоретичних проблем навчання іноземців в Україні провели Л.І. Рибаченко, Т.А. Шмоніна, питанням дидактичного та навчально-методичного характеру присвячена робота Я.М. Кміта. Особливу увагу сучасних дослідників привертають різні аспекти налагодження комунікативного простору для іноземного студента – Т. Дементьєва, О. Татяниченко, особливості пізнавальних потреб та діяльності висвітлювали О. Резван, Л. Хаткова та ін.

Як показує аналіз джерел дослідження, науковці менше уваги зосередили на уточненні понятійно-термінологічних та типологічних характеристиках студентів з інших країн як потенційних споживачів сфери освітніх послуг, а термін «міжнародний студент» у наукових дослідженнях майже не використовується.

Формулювання цілей статті... Метою статті є з’ясування ключових відмінностей у нормативному трактуванні понять “іноземний студент”, “міжнародний студент” в україномовній та відповідній міжнародній термінології, що є доцільним для більш чіткого розрізнення особливостей реалізації студентами своїх суб’єктних запитів та окреслення сфери їхніх інтересів у системі освітніх послуг, а також уточнення статистичних показників міжнародної діяльності вищих закладів освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження... Шляхом аналізу вітчизняних та зарубіжних джерел встановлено, що означення “іноземний студент” вживається у юридичних документах для конкретизації особи, яка отримує або отримала право на цільове перебування у межах країни та охоплює перелік певних можливостей, а також передбачає низку обмежень щодо її перебування та громадянських прав на території, яка априорі розглядається як місце для тривалого, але тимчасового перебування.

Вивчення міжнародної практики вживання терміну “іноземний студент” виявив детальне тлумачення даного поняття і явища у досвіді різних країн та міждержавних структур а також термін «міжнародний студент». Трактування їх понятійної структури свідчить про тенденцію до одночасного використання та розмежування термінів у юридичних та педагогічних джерелах.

Виявлено, що найчіткіші нормативні формулювання поняття “іноземний студент” містяться у документах та рекомендаціях міграційних служб та організацій Так, наприклад: “Іноземні студенти” (foreign students) – це особи, що перебувають у країні, іншій, ніж їх власна, як правило, за спеціальними дозволами чи візами, з конкретною метою для певного курсу навчання в акредитованому навчальному закладі приймаючої країни (Організація для економічної співпраці і розвитку (OECD – The Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) [9].

Поняття “іноземні (у розумінні міжнародні) студенти” трактується більш широко, як от у Канаді – “International students” – ті, що легально перебувають у країні на підставі студентської візи або статусу біженця і не мають юридичного статусу постійного жителя. Дані про них містить “Поствторинна вища інформаційна система студента” (Postsecondary Student Information System (далі PSIS)); індекси кодування “2”, “3”, і “4”). До іноземних (міжнародних) студентів також відносяться ті, що залучені до навчальних та наукових програм науково-освітніх центрів Канади та їхніх представництв за кордоном (до цих студентів також вживається термін “офшорні студенти” (offshore students), а також неканадські студенти, що навчаються у освітніх закладах Канади дистанційно, користуючись можливостями Інтернет (індекс кодування у PSIS – “5”) [5].

Водночас терміном “Іноземні студенти” (*Foreign students*) у Канаді визначаються *тимчасові мешканці*, яким *імміграційною службою було надано дозвіл вчитися* у Канаді. Кожен “іноземний студент” повинен мати студентську авторизацію / дозвіл, але вони також можуть володіти іншими видами дозволів або прав. (Студентам не потрібно мати дозвіл на навчання на курсах тривалістю шість або менше місяців, якщо вони закінчать курс протягом періоду перебування, дозволеного після в’їзду, який, як правило, становить шість місяців.) [8].

Таким чином юридично-нормативно поняття “міжнародний” або “інтернаціональний” студент отримує ширше значення ніж зміст поняття “іноземний студент”, що стосувалося безпосереднього і тривалого перебування студента у країні і його навчання у формальних закладах освіти. Розглянемо найбільш типові приклади:

Франція: “Іноземні студенти” (*étudiants étrangers*) визначаються як *іноземні громадяни, що приїжджають до Франції з метою навчання або довгострокові чи постійні жителі, що мають французьку середню кваліфікацію і які, ймовірно, прагнуть французького виду на проживання*. Таким чином, статистичні дані

включають до числа цих студентів осіб, що є довгостроковими або постійними жителями без французького громадянства у Франції та колишніх колоній, таких як Гваделупа, Мартініка і Реюніон (departements d'outremer, або DOM) [8].

Німеччина: "Іноземні студенти" визначаються як "мобільні іноземні студенти" (*Bildungsauslander*), такі, що приїжджають до Німеччини спеціально для навчання, і "немобільні іноземні студенти" (*Bildungsinlander*) – такі, що отримали свідоцтво про закінчення німецької середньої школи і які, ймовірно, хочуть отримати німецький дозвіл на проживання. Дані включають, таким чином, студентів, що є довгостроковими або постійними жителями країни без німецького громадянства [8].

Японія: "Міжнародні студенти" (*international student*) розглядаються як іноземні громадяни, які навчаються в будь-якому японському університеті, вищій школі, молодшому коледжі, технологічному коледжі, професійному училищі чи університеті на підготовчих курсах на підставі візи "студент", як це визначено в Законі про імміграційний контроль та визнання біженців [8].

Великобританія: "Міжнародні студенти" (*international student*) – ті, які не проживають у Великобританії, і звичайне місце проживання яких знаходиться або в країнах, які були в Європейському Союзі (ЄС-студенти) станом на 1 грудня звітного періоду (ЄС студенти), або звичайне місце проживання яких на час початкових програм навчання було поза межами ЄС (не-ЄС студенти). Таким чином, дані виключають студентів, які є постійними жителями без британського громадянства [8].

США: "Іноземні студенти" – ті, що навчаються у вищих навчальних закладах у США, які не є громадянами США, іммігрантами або біженцями. Вони можуть включати власників віз F (студентська), H (тимчасовий працівник / стажер), J (відвідувач по тимчасовому освітньому обміну) та M (професійна підготовка). Таким чином, дані виключають студентів, які мають довгострокове або постійне проживання [8].

Виявлено, що на початок XXI століття, в контексті нового для освітнього простору терміну "мобільність" у Європі активізувалося обговорення та уточнення співвідношення нормативного значеннєвого простору термінів "іноземний", "міжнародний" студент. За визначенням Інституту статистики ЮНЕСКО Світового освітнього дайджесту (UNESCO Institute for Statistics' (далі UIS) Global Education Digest (2006) – "міжнародний мобільний студент" – такий, що покинув чи покинула свою країну або територію походження та переїхав до іншої країни чи території з єдиною метою навчання [7].

Виявлено, що ключові відмінності між поняттям "міжнародні студенти" ("international students") та "іноземні студенти" ("foreign students") було окреслено у розділі порівняльного переліку даних для визначення характеристик транскордонної мобільності Організації економічної співпраці та розвитку (далі OECD), у аналітичному збірнику "Погляд на освіту" (Education at a Glance) (2006) [6].

У тому ж 2006 році OECD та UIS прийшли до спільної домовленості про використання термінів: "міжнародний студент" ("international student"), щодо осіб, що пересікають кордони країн зі специфічною метою навчання; "іноземний студент" ("foreign student") для негромадян, що навчаються у закладі освіти поза межами власної країни, але які не обов'язково перетнули кордони лише для того, щоб навчатись (тобто щодо них не може повною мірою використовуватися значення "мобільні").

Вагомість таких уточнень і необхідність прийняття узгодженої позиції офіційних міжнародних організацій визначається двома чинниками, тим, що на початок XXI століття: активізувалася конкурентна боротьба університетів за іноземних студентів, особливо у країнах із складною демографічною ситуацією, що характеризується зменшенням народжуваності; дискусіями щодо коректності показників світових рейтингів університетів.

UIS і OECD (у партнерстві з Євростатом (Eurostat)) у 2006 році прийняли узгоджене рішення, що студенти можуть бути віднесеними до типу «міжнародні мобільні» за такими критеріями: громадянства, або ж його відсутності, що традиційно використовується як визначальна характеристика особливо, у Євросоюзі та країн OECD; постійного місця проживання, якщо вони не проживають постійно у приймаючій країні, де здобувають освіту; первинної освіти (Prior Education), якщо вони отримали початкову кваліфікацію відповідно до свого рівня навчання у іншій країні.

Аналіз основних україномовних тлумачних словників, виданих за останніх тридцять років не виявив даного терміну, також не виявлено і більш нове поняття – "міжнародний студент" (Великий тлумачний словник сучасної української мови, Київ, Ірпінь, 2001; Великий тлумачний словник. Сучасна українська мова від А до Я. Донецьк, 2008; Словник української мови в 11 т. Київ, 1970-1980).

У нормативних документах закладів освіти означення "іноземний студент" вживається виключно на основі його юридичного значення відповідно до законів України "Про вищу освіту"; "Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства" (2012); Указів Президента України "Про заходи щодо розвитку економічного співробітництва областей України з суміжними прикордонними областями Російської Федерації" (1994); "Про заходи щодо розвитку економічного співробітництва областей України з суміжними областями Республіки Білорусь і адміністративно-територіальними одиницями Республіки Молдова"(1994); Постанов Кабінету Міністрів

України "Про навчання іноземних громадян в Україні" (1993); "Про затвердження Положення про прийом іноземців та осіб без громадянства на навчання до вищих навчальних закладів" (1998) .

Виявлено, що названі законодавчі акти не тлумачать означення "іноземний студент" як розгалужене поняття. Також встановлено, що у базовому юридичному документі – Законі України "Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства" (2012) термін вживається лише в узагальненій формі: "Іноземці та особи без громадянства, які прибули в Україну з метою навчання та отримали посвідку на тимчасове проживання, вважаються такими, які на законних підставах перебувають на території України на період навчання" [1, Ст. 4, П. 12].

При цьому юридичною підставою для видачі посвідчення для тимчасового проживання у країні є "...заява іноземця або особи без громадянства, дійсний поліс медичного страхування, документ, що підтверджує факт навчання в Україні, та зобов'язання навчального закладу повідомити центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері міграції, про відрахування з такого закладу" [1, Ст. 5, П. 12].

Водночас в україномовній педагогічній термінології поняття "іноземний студент" вживається лише для означення тих осіб, що перебувають в Україні на легальній основі "студентської" візи і навчаються в одному із ВНЗ країни, отримуючи вищу освіту певного рівня. Виключно у першому значенні термін іноземний студент вживають у дисертаційних дослідженнях (О. Резван, Л. Хаткова, О. Татьянченко, Т. Шмоніна, Л. Рибаченко) [2-4].

Такий підхід, на нашу думку, виключає з площини поняття тих іноземців, які навчаються у країні тимчасово, за програмами обміну, здобувають післядипломну освіту, наприклад медичну, а також велику групу іноземців – громадян СНГ тощо. Це призводить до плутанини у статистичних даних щодо кількості іноземних громадян які отримують вищу освіту в Україні, не дозволяє включати у рейтингові характеристики університетів загальну кількість іноземних студентів, що відносяться до типу міжнародних мобільних студентів.

Висновки... Таким чином, для того, щоб забезпечити конкурентоздатність вищої освіти України необхідно знати точну адресність її послуг, спрямованих на експорт. Для цього потрібна нормативна чіткість, що дозволить розрізняти і враховувати відмінності у спрямованості студента, орієнтацію на повний або скорочений цикл навчання в Україні, на те, яке місце у загальній професійній підготовці займає отримуваний ним рівень професійної освіти, які перспективи будує він перед собою після отримання цього рівня, наскільки є орієнтованим на ринок праці і який саме ринок праці.

Література

1. Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012. – № 19-20. – С.179.
2. Резван, Оксана Олексіївна. Педагогічні умови розвитку пізнавальних потреб іноземних студентів у процесі навчання [Текст] : автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Резван Оксана Олексіївна ; Інститут професійно-технічної освіти АПН України. – К., 2008. – 17 с.
3. Рибаченко, Лідія Іванівна. Підготовка іноземних студентів у навчальних закладах України (1946-2000рр.) [Текст] : автореф. дис... канд. пед. наук : 13.00.01 / Рибаченко Лідія Іванівна ; Луганський держ. педагогічний ун-т ім. Тараса Шевченка. – Луганськ, 2001. – 20 с.
4. Шмоніна Т.А. Педагогічні умови природничо-наукової підготовки іноземних студентів на підготовчих факультетах вищих навчальних закладів [Текст] : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Шмоніна Тетяна Анатоліївна ; Терноп. нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка. – Тернопіль, 2012. – 20 с.
5. Definition of "International students". Statistics Canada [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.statcan.gc.ca/pub/81-004-x/2010006/def/intstudent-etudiantetranger-eng.htm>. – Назва з екрану.
6. Education at a Glance 2006. Highlights. – Organisation for economic co-operation and development, 2006. – P. 46-47. – 61 p.
7. Global Education Digest 2006. Comparing education statistics across the world. UNESCO Institute for Statistics. – Montreal, 2006. – P. 33–36. – 193 p.
8. International student mobility : Patterns and Trends. From World Education News and Reviews. – World Education Sevices, October 2007. – Appendix A. – P. 7-8 p.
9. Recommendations on Statistics of International Migration. Revision 1, Statistical Papers. – Series M, No. 58. – United Nations, New York, 1998, Glossary, – P. 22, 45, 94. – 96 p.

Анотація

У статті розглядається проблема співвідношення понять «іноземний студент» – «міжнародний студент» у міжнародній термінології та україномовних джерелах. Узагальнено критерії для встановлення статусу міжнародного студента, особливості трактування поняття «іноземний студент» у різних державах.

Аннотация

В статье рассматривается проблема соотношения понятий «иностранный студент» – «международный студент» в международной терминологии и украиноязычных источниках. Обобщены критерии для определения статуса международного студента, особенности формулировки понятия «иностранный студент» в различных государствах.

Summary

The article focuses on the problem of relations between the concepts "foreign student" – "international student" in the international terminology and ukrainian sources. There are generalized criteria for defining the status of international student, especially the interpretation of the term "foreign student" in different countries.

Ключові слова: іноземний студент; міжнародний студент; вища освіта; освітні послуги на експорт.

Ключевые слова: иностранный студент – международный студент, высшее образование; образовательные услуги на экспорт.

Key words: foreign student, international student, higher education, educational services to export..

Подано до редакції 15.10.13.

Рекомендовано до друку канд.пед.наук, доц.Цюрою С.Б.

УДК 378.147:371.13

© 2013

Довженко Т.О.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗРОБКИ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРОСВІТИ БАТЬКІВ В ІСТОРІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ 20-30-х рр. ХХ ст.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Освіта виступає чинником суспільних змін, зокрема вища педагогічна освіта збільшує інтелектуальний потенціал суспільства, в якій від організаторських та професійних якостей якого суттєво залежить вектор особистісного становлення учасників педагогічного процесу. Сучасному суспільству бракує кваліфікованих педагогів, які здатні здійснювати в системі педагогічну просвіту батьків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми...

Організаційно-методичні питання проведення педагогічної просвіти та самоосвіти батьків висвітлено Т. Воликовою, М. Демидовим, Р. Капраловою, А. Кондратюком, М. Копанєвим, Н. Крупською, Л. Ломізе, В. Просецьким, О. Тихоновим. Цінні висновки, обґрунтовані у дослідженнях, присвячених аналізу діяльності громадських закладів із формування педагогічної культури батьків, виконаних Л. Дубровіною, П. Жильцовим, Ф. Казаковою, Н. Климочкіною, М. Махліним, І. Чередовим, А. Хрипковою. В історико-педагогічному аспекті означене питання розглянуто А. Відченко, А. Говорун, Ю. Грицковою, І. Дубінець, Г. Кравченко, П. Петренко, В. Шинкаренко та ін.

Формулювання цілей статті... – визначити тенденції розробки проблеми підготовки майбутніх учителів до педагогічної просвіти батьків в історії професійної освіти України 20-30-х рр. ХХ ст.

Виклад основного матеріалу дослідження... Проведене дослідження засвідчило, що політичні й соціально-економічні перетворення в українському суспільстві з 1917 р. зумовили національні своєрідності в розвитку професійної педагогічної освіти України. Порівняльно-історичний аналіз джерел дозволив виділити низку тенденцій розвитку систем педагогічної освіти країни у першу половину ХХ століття, специфіку підготовки педагогів до просвіти батьків.

Як відомо, період боротьби України за збереження незалежності у ході національно-демократичних революцій 1917-1919 рр. характеризувався реорганізацією системи педагогічної освіти, перебудовою змісту та оновленням організаційно-методичних аспектів роботи трирічних педагогічних курсів і загальноосвітніх шкіл. Програмний урядовий документ – Декларація Генерального секретаріату від 26 червня 1917 р. – визначив основні заходи щодо розвитку національної школи і реформування системи педагогічної освіти [2]. Серед завдань українізації освіти, змістовного оновлення навчальних програм і підручників наголошувалося на необхідності згуртування вчителів у професійні товариства. Такі товариства переслідували мету: формування у населення національної і громадянської свідомості через вивчення і вживання української мови.

Зі створенням УНР 7 листопада 1917 р. активізувалася робота уряду з питань реформування педагогічної освіти. З ліквідацією шкільних навчальних округів було створено комісаріати з представників усіх народностей, інститут губернських і районних комісарів народної освіти та на їх основі – шкільні ради. Основою роботи шкільних рад було проголошено взаємодію активістів батьків учнів і учителів.

З проголошенням IV Універсалу про самостійність України Генеральний секретаріат освіти перетворено в Міністерство народної освіти УНР, яке продовжувало освітню політику свого попередника. Було засновано Українську академію наук, педагогічну академію. Фундаторами педагогічної освіти цього періоду стали: перший голова Генерального секретаріату І. Стешенко, професор І. Огієнко, учений і громадський діяч М. Грушевський. Їхня світоглядна позиція щодо підготовки учителів до педагогічної просвіти батьків конкретизувалася через ідеї націоналізації й українізації змісту освіти, орієнтування виховної роботи на національний громадянський компонент, раціональне використання здобутків світової педагогічної науки й педагогічного досвіду.

Активістом відродження українських педагогічних традицій у професійній педагогічній галузі в часи існування УНР були С. Русова та Г. Ващенко. В організації педагогічної освіти ці учені обстоювали ідеї націоналізації, опори на християнську мораль, використання надбань української етнопедагогіки, організації педагогічних досліджень і створення педагогічних станцій та лабораторій, забезпечення належних умов для